

nea la mine îi spuneam adevărul întotdeauna. Lui nu-i plăcea asta, și când a plecat de la noi, mi-a zis: „Dacă nu mi-ați fi spus mereu adevărul, nici nu aș fi putut să trăiesc aici.”

Ajutorul dumnezeiesc

Omul are nevoie în toate de ajutorul lui Dumnezeu. *De nu ar zidi Domnul casa, în deșert s-ar osteni cei ce o zidesc* (Ps. 126, 1). Asta înseamnă că dacă nu va binecuvânta Domnul, zadarnice vor fi ostenele; *în deșert ar priveghea cel ce păzește* (Ps. 126, 1), fiindcă nimic nu va izbuti să păzească, și zadarnic se va scula devreme omul acela, căci nu vor avea spor treburile lui fără binecuvântarea dumnezeiască.

Domnul începe să arate puterea Sa atunci când vede că toate mijloacele omenești de a-i da ajutor celui ce are trebuință de el sunt epuizate.

Nu te neliniști tare pentru soarta ta! Îți trebuie numai dorința neabătută de mântuire; lăsându-te în seama Domnului, așteaptă ajutorul Lui până când va veni vremea acestuia.

Înțelepciunea și-a zidit casă, apoi a zis: „Cine este neînțelept, să vină aici!” Și pe cei săraci la minte i-a pofțit: „Veniți, mâncați pâinea mea și beți vinul meu, pe care l-am amestecat vouă cu mirodenii, și cereți înțelegerea cunoștinței.” Tu însăși să ceri; adu-ți aminte: doi-

sprezece Apostoli L-au rugat pe Mântuitorul pentru femeia cananeeancă, însă El nu i-a ascultat, dar când a început să ceară chiar ea, L-a înduplecat.

Antihrist

Din timpurile apostolice, duhul lui Antihrist lucrează prin înaintemergătorii lui, cum scrie Apostolul: *pentru că taina fărădelegii se și lucrează, până când cel care o împiedică acum va fi dat la o parte* (II Tes. 2, 7). În cuvintele apostolice *cel care o împiedică acum* este vorba de stăpânirea lumescă și bisericească, împotriva cărora înaintemergătorii lui Antihrist se și răscoală ca s-o doboare și s-o nimicească de pe pământ. Pentru că Antihrist, precum lămuresc tâlcuitorii Sfintei Scripturi, trebuie să vină atunci când pe pământ va fi anarhie. Iar deocamdată șade în fundul iadului, adică lucrează prin înaintemergătorii săi. De la început a lucrat prin feluri de eretici care au tulburat Biserica Ortodoxă și mai ales prin arienii cei răi, oameni cultivați și trăiți pe la curțile împărătești, după aceea a lucrat cu șiretenie prin masonii cultivați, iar în cele din urmă, acum, prin nihilistii cultivați a început să lucreze obraznic și grosolan peste măsură. Dar fie ca durerea lor să se întoarcă asupra capului lor, după cuvântul Scripturii! Oare nu este cea mai mare nebunie să te ostenești din toate puterile, fără să îți cruți viața, ca pe pământ să atârni în spânzurătoare, iar în viața viitoare să ajungi în fundul iadului, în tartar, spre veșnică chinuire?

Mândria cea nesocotită și îndrăzneală nu ține seama însă de nimic, ci dorește să le arunce în față tuturor cu-tezanța sa lipsită de judecată.

Te temi că vei apuca vremurile Antihristului. Milos-tiv este Domnul. Greu de crezut că eu și cu tine vom trăi până atunci; pe noi doar o să ne sperie puțin înaintemergătorii Antihristului, care se răscoală împotriva stă-pânirii lumești și bisericești, întrucât Antihristul trebuie să vină într-o vreme de anarhie desăvârșită, pe care se și îngrijesc s-o înstăpânească înaintemergătorii lui.

Ascultare

Când vorbesc, trebuie să ascultați de la primul cu-vânt; atunci va fi ascultare după voia lui Dumnezeu. Eu sunt om blând, cedez, dar nu va fi folos pentru sufletul vostru.

Rușinea nu-i fum să-ți intre în ochi. Pentru călugăr, frate, rușinos este să-și facă voia, așa că e mai bine să fi ucenic de ucenic decât să trăiești după voia ta. Despre aceasta se vorbește și în scrierile Părinților, și este rușinos nu numai înaintea celorlalți, ci înaintea lui Dumnezeu și înaintea conștiinței proprii – aceasta este judecător cu neputință de mituit. Iar a asculta de sfatul părintelui tău duhovnicesc nu este rușine, ci este lucru mântuitor de suflet și neapărat trebuincios; și cine nu ascultă de sfatul bun, acela va fi pedepsit.

Cei înțelepți și încercați duhovnicește au zis că dreapta socotință este mai presus decât toate, iar tăce-rea cea cu bună înțelegere este mai bună decât toate, iar smerenia este mai temeinică decât toate; iar ascultarea, după cuvântul Scărarului, este o virtute fără de care ni-meni dintre cei încurcați de patimi nu-L va vedea pe Domnul.

Lui Dumnezeu Îi este mai plăcut ceea ce se face pen-tru ascultare și cu binecuvântare decât ceea ce face omul după voia sa și după înțelegerea sa, după cum spune În-suși Domnul prin Apostolul: *cel ce seamănă întru bine-cuvântare, întru binecuvântare va și secera* (II Cor. 9, 6). Și tot în Evanghelie spune: *am venit nu ca să fac voia Mea, ci voia Tatălui, Care M-a trimis* (v. In 6, 38). Și ori-cine *voiește să vină după Mine, să se lepede de sine* (adică de voile și de socotințele sale), *să ia crucea sa* (adică să se hotărăscă să îndure necazurile care se întâmplă pe calea ascultării) și așa *să-Mi urmeze Mie* (v. Mc. 8, 34) prin împlinirea și a celorlalte porunci evanghelice.

Ca temelie a mântuirii și ca trebuință de căpetenie, Apostolul pune virtutea smereniei și ascultării, zicând așa: *gândul acesta să fie în voi care era și în Hristos Iisus, Care, Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la în-fățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce* (Filip. 2, 5-8).

Dacă Fiul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat pentru a noastră mântuire, a avut cea mai mare smerenie și ascultare până la moarte, cu atât mai mult noi, robii Lui ne-trebnici și păcătoși, care vrem să moștenim mântuirea, trebuie să ne îngrijim în tot chipul pentru virtuțile aceste de căpetenie, adică pentru smerenie și ascultare, unde nu este încălcarea vreunei porunci a lui Dumnezeu.

Sfântul Scărar grăiește: „Ascultătorul – cel adevărat adică – nu judecă nici cu privire la cele bune, nici cu privire la cele care par rele.” Iar eu aș dori ca tu să fii ascultătoare adevărată. Scaun la cap ai și înțelegi bine lucrurile, însă nu ai smerenie de ajuns: tot vrei s-o iei fuga înainte. Din această pricină te încurci singură și îi încurci și pe alții, te necăjești și îi necăjești și pe alții. Dacă ești mai min-toasă decât surorile, atunci să știi și să taci cu chibzuință și la vremea potrivită, și cu atât mai mult să nu umbli acolo unde se pălăvrăgește în chip prostesc și dăunător. Dacă te vei învoi cu ceea ce auzi acolo, mai apoi va trebui să plătești cu rușine pentru faptul că ai vrut să placi oamenilor. Citește cu luare-aminte cea de-a patra Treaptă a *Scării* și cere de la maici să citești și prima parte a *Filocaliei*¹, capetele făptuitoare ale lui Simeon Noul Teolog. Acolo îți vei vedea greșala, vei vedea și de ce trebuie să te ții. Adu-ți aminte că Împărăția cerească nu se dobândește oricum, ci cu scaun la cap și cu silință la cele bune, nu după bunul plac, ci întrebând pe cei încercați, și cu tăierea vocii și înțelgerii proprii, așa cum se cuvine adevăratului ascultător.

¹ Este vorba probabil de versiunea slavonă a Sfântului Paisie Velicikovski (n. tr.).

Străduiește-te să urmezi poruncile lui Dumnezeu în toate și să-ți amintești că Domnul este de față și vede dispoziția inimii tale. Îndeplinind ascultarea, să crezi că ea ți-a fost încredințată de către Domnul prin om și că de osârdia cu care o îndeplinești depinde mântuirea ta.

Pelerinul ducea viață de pelerin, nefiind dator cu griji, și ca atare se îndeletnicea cu rugăciunea așa cum voia – pe când tu duci viață de iconoamă, și pe deasupra cu dureri, îndatorată fiind cu ascultarea mănăstirească, și ca atare îndeletnicește-te cu rugăciunea atât cât ai libertatea s-o faci, iar restul va fi împlini, prin ascultare, care își are însemnătatea ei. Un monah dulgher i s-a plâns lui Varsanufie cel Mare: „Părinte, n-am când să-mi aduc aminte de Dumnezeu.” „De ce?” – l-a întrebat starețul. „Pentru că sunt prins toată ziua cu dulgheritul.” „Dar tu te îndeletnicești cu asta din ascultare, pentru Dumnezeu?” „Da”, a răspuns fratele. „Înseamnă că toată ziua îți aduci aminte de Dumnezeu!”

Nu te îndoi nici tu de ascultarea ta, iar la rugăciune întinde-te atât cât poți, amintindu-ți ceea ce ți s-a zis la tundera în călugărie atunci când ți s-au dat măcăniile: „Primește, soră, sabia Duhului... Spune neîncetat cu mintea, cu gura, cu gândul, cu inima ta: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătoasă!” (v. Rânduiala tunderii în monahism).

Repet: ceea ce mergea mai înainte, când trăiai de capul tău, acum nu mai merge. Relația duhovnicească cu cineva nu poate fi îmbinată cu voia proprie, ci trebuie

să alegi una din două. Oțetul și laptele sunt bune fiecare în parte și folositoare fiecare la locul său, dar dacă le amesteci ies niște lături bune de nimic. Nici bunul plac nu se împacă cu relația duhovnicească și cu ascultarea, ci trebuie să te ții de una din două.

Slavă lui Dumnezeu că situația lui N. se îmbunătățește! Îmi pare rău numai de cele care au plecat cu nechibzuință. Oricum, dacă viețuiau în mănăstire fără să aibă chemare spre asta și fără s-o vrea cu adevărat, nu era nimic bun de așteptat de la ele. Mai devreme sau mai târziu aveau să se răzvrătescă și să facă tulburare, asemenea nihilistilor contemporani, care nu se mulțumesc cu faptul că ei înșiși nu cred în Dumnezeu și n-au nimic sfânt, ci și celorlalți vor să le facă rău și se străduie în fel și chip să facă tulburare de obște prin răzvrătirea lor împotriva stăpânirii, în timp ce în cuvântul lui Dumnezeu este scris: *nu este stăpânire decât de la Dumnezeu, iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite; pentru aceea, cel ce se împotrivesc stăpânirii se împotrivesc rânduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc își vor lua osândă* (Rom. 12, 1-2).

Ascultarea de obște ajută cel mai mult la izbăvirea de mândrie. La ascultarea de obște, omul deprinde arta duhovnicească dacă va vrea și dacă va privi lucrurile cu simplitate, pe multe luându-le în glumă.

Bani

Scrii: „Atât de neplăcuți îmi sunt banii, încât ei nu rămân niciodată la mine pentru mult timp; de asta n-am niciodată bani, și pe urmă ajung să împrumut.” Dar asta n-are nici o noimă, și trebuie nu să te îndreptățești, ci mai degrabă să te mustri și să te strădui să te îndrepti. Dacă omul ar putea să se hrănească și să se îmbrace cu aer, atunci ar avea dreptate să disprețuiască banii, de care câteodată i se pare că s-a saturat. Iar întrucât atunci când îți este frig și îți este foame nu trebuie să disprețuiești hainele și mâncarea de care ai nevoie, nu trebuie să disprețuiești nici acele mijloace prin care se dobândesc mâncarea și hainele. La Sfinții Părinți se spune că „marginile sunt de la draci”, adică extremele vin din insuflecerea vrăjmașilor sufletului. Este un lucru nechibzuit să te împătumești de bani, și tot nechibzuit lucru e să-i disprețuiești; și acesta din urmă e lucru rău și duce nu doar la tulburare, ci chiar la vătămare sufletească, prin felurile încurcături care iau naștere din greșita disprețuire a banilor. Banii sunt în sine – sau, mai bine zis, potrivit scopului hărăzit lor de Dumnezeu – un lucru foarte folositor. Ei acoperă lipsa simplității și iubirii dintre oameni. Fără bani ce s-ar întâmpla? Ar fi tot timpul neînțelegeri și certuri, ba chiar bătăi mergând până la omor, pe când cu câțiva bănuți oamenii scapă de toate acestea fără ca măcar să-și dea seama. Vătămarea vine nu de la bani, ci de la lăcomia cea lipsită de judecată, sau de la zgârcenie, sau de la reaua întrebuințare – mă rog, să zicem, și de la disprețuirea lor greșită. Folosește-te de bani așa cum trebuie, și vei fi liniștită.

Maica N. întreabă dacă poate să țină la ea spre păstrare banii surorilor. Dacă s-ar păstra vechea rânduială strictă de viață chinovială, când viețuitorilor li se dădeau toate cele de trebuință, așa ceva ar fi lucru necuvenit, însă în vremea de acum, din pricina obșteștii neputințe atât a mai-marilor, cât și a supușilor, este cu neputință a pune desăvârșită opreliște în această privință, pentru că cei din urmă au uneori nevoi și trebuințe neapărate.

Zgârcenia vine din necredință și din iubire de sine.

Bănuială

Din propria ta experiență ai cunoscut și cunoști cât de greu este să fii persecutat din pricina unei simple bănuieli. Adu-ți aminte de acest lucru și nu uita, și ferește-te să te iei după bănuieli fără să cercetezi și să verifici.

Scrii despre fratele tău, care suferă de boala sufletească a bănuielii și căruia i se pare că poliția secretă îl urmărește peste tot și prin toată lumea, așa încât îi bănuiește până și pe cei mai apropiați oameni că uneltesc împotriva lui, fiind mână în mână cu poliția secretă. Această boală sufletească i s-a întâmplat pentru că s-a rușinat sau pur și simplu nu a vrut să se pocăiască la timp pentru păcatele sale din copilărie, socotindu-le de mică însemnătate. Conștiința însă, judecător cu neputință de mituit, i-a amintit prin muștrările sale că trebuie neapărat să se pocăiască, dându-i de înțeles că e vinovat – iar el,

în loc să se pocăiască, a făcut din imboldul conștiinței urmărire polițienească. Iar necredința care s-a adăugat la aceasta și îndelunga depărtare de împărtășirea Sfintelor Taine au sporit și mai mult boala lui sufletească.

Te temi că înnebunește. Aceasta este însă cea mai mică dintre toate relele și nenorocirile. În starea aceasta îi va fi păstrată, cel puțin, viața, dacă va fi în casa de nebuni; pe deasupra, nebunul nu mai răspunde pentru ceea ce face. Se înțelege, pentru ceea ce a făcut înainte nu poate să nu fie răspunzător.

Sunt destui oameni care tot timpul se îndoiesc de bunele intenții ale aproapelui, de la cei mai mici până la cei mai mari. Poți să fii cu ei bun ca un înger – tot nu vor avea încredere, ci vor găsi pretexte în lucrurile cele mai neînsemnate. Continuând să se îndoiască de toți și toate, în cele din urmă ajung la îndoială și necredință și față de viața viitoare, și astfel își fac singuri viața jalnică și lipsită de bucurie.

Două femei trăiau în aceeași izbă. Deodată, de pe cuptor a căzut un lemn de foc. Speriată, una dintre femei îi zice celeilalte: „Bine că fata mea nu e măritată și că n-are băiat, că altfel ședea băiatul aici și lemnul îi spărgea capul.”

Nu trebuie să credem în semnele rele, și ele nu se vor împlini.

Beție

Scrii că soțului tău îi place băutura peste măsură, iar tu te porți crud cu el, îl bați atunci când este beat. Cu bătaia nu obții nimic, ci mai rău o să-l necăjești. Mai bine roagă-te pentru el, cu credință și cu osârdie, Sfântului Ioan, Botezătorul Domnului, și Mucenicului Bonifatie, ca Atotbunul Domn, pentru rugăciunile bineplăcuților Săi, să-l abată de pe calea cea pierzătoare cu judecățile pe care Singur le știe și să-l întoarcă pe calea vieții de trezie și înfrânare.

Scrii că slăbiciunea cunoscutei tale s-a repetat, iar numele ei nu l-ai scris. Dacă vrea să scape de neputința cu pricina, propune-i două mijloace: unul este exterior, iar celălalt – duhovnicesc. Cel exterior este tratamentul cu planta ruscuța de primăvară, iar cel duhovnicesc stă în aceea ca ea să ia aminte la întristarea sufletească: din pricină că nu o poate răbda este supusă neputinței beției. Cineva care suferă și de întristare, și de beție, s-a izbăvit în felul următor: când simțea întristare, se retrăgea într-un loc ascuns și bătea 33 de metanii, rugându-se: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” Când întristarea revenea, făcea același lucru, și rugându-se astfel la venirea întristării a scăpat cu desăvârșire și de beție, și de întristare. Iar ca lucrul să fie temeinic și statornic, este nevoie de spovedanie și căință sinceră și deplină pentru toată viața, începând de la șase ani.

Biserica

Dacă dintr-o oarecare pricină, iar mai vârtos din Purtarea de grijă dumnezeiască, ar începe discuții despre Biserică și mai ales dacă s-ar propune oarecare schimbări sau inovații în ea, trebuie spus adevărul așa cum cere Adevărul, cum Se numește pe Sine Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, zicând în Evanghelie: *Eu sunt calea și adevărul și viața* (In 14, 6). Ținându-vă de acest adevăr, puteți să spuneți fără să vă îndoiiți: „Destinele Bisericii pământești, luptătoare, și cele ale Bisericii cerești, triumfătoare, sunt arătate în Apocalipsa lui Ioan Teologul. Despre tot ce se spune acolo nu pot vorbi, pentru că nu pricep tot înțelesul de taină cuprins acolo, ci ce pricep, aceea voi vorbi.” Atunci puteți să cereți No-ul Testament și să citiți versetele 18 și 19 din capitolul al 22-lea al Apocalipsei: *și eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele prorociei acestei cărți: de va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sunt scrise în cartea aceasta; iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei prorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții și din cetatea sfântă și de la cele scrise în cartea aceasta* (Apoc. 22, 18-19). Ceea ce Duhul Sfânt a rânduit și a legiuit în Biserică prin adevărații Săi robi și slujitori, bineplăcuții lui Dumnezeu, este lucru cu neputință și de temut pentru oamenii obișnuiți, deoarece *înfricoșător lucru este a cădea în mâinile Dumnezeu-lui Celui viu* (Evr. 10, 31). Zi de zi sunt repetate în biserică cuvintele de Dumnezeu insuflate ale Psalmistului: *să nu abați inima mea spre cuvinte de viclesug, ca să-mi*